

**T.C. İSTANBUL TİCARET
ÜNİVERSİTESİ**

**DIŞ TİCARET ENSTİTÜSÜ
WORKING PAPER SERIES**

Tartışma Metinleri

WPS NO/ 133 /2017-01

**FİNANSAL KİRALAMA İŞLEMLERİNİN KAYIT DIŞI EKONOMİNİN
ÖNLENMESİNE KATKILARI**

Zafer Basri Yüksel¹

*zafer.basri.yuksel@hotmail.com İstanbul Ticaret Üniversitesi, Uluslararası Bankacılık ve Finans Yüksek Lisans Programı Tezli Yüksek Lisans Öğrencisi,

Özet

Bu çalışmada kayıt dışı ekonominin tanımı, unsurları, ortaya çıkış sebepleri ve ekonomi üzerindeki etkilerine kısaca değinilecektir. Türkiye’de kayıt dışı ekonomik faaliyetler ekonominin yaklaşık dörtte biri büyüklüğünde olup bu oran gelişmiş ülke ekonomileriyle kıyaslandığında oldukça yüksektir. Türkiye’de kayıt dışı ekonomiyle ilgili çalışmalar giderek önem kazanmakta ve bu hususta ilgili devlet organları eylem planları hazırlayarak hayata geçirmektedir. Finansal kiralama gibi alternatif finansman yöntemlerinin çeşitlendirilerek bu faaliyetlerin kayıt altında gerçekleşmesi kayıt dışı ekonomik faaliyetlerin azalmasında önemli olacaktır.

Anahtar Kelimeler: kayıt dışı ekonomi, Türkiye, finansal kiralama

Abstract

In this study, we will mention briefly about the definition of informal economy, it’s elements, arising causes and it’s impact on economy. Informal economic activities in Turkey is one quarter of whole economic system. And this ratio is quite high compare to other developed economics. Studies on the informal economy in Turkey is becoming increasingly important. In this respect, the relevant state organs have been living through the preparation of action plans. Diversifying alternative financing methods such as financial leasing and recording these activities under records will be important in reducing the informal economic activities.

Key Words: informal economy, Turkey, leasing

Giriş

Kayıt dışı ekonomi uzun yıllardır ülkemizin gündeminde bir konu olsa da ancak yaklaşık son yirmi yıllık dönemde üzerinde aktif çalışma yapılabilmektedir. Gerek siyasi belirsizlik gerek ekonomik krizler gerekse jeopolitik risk unsurlarına yoğunlaşma bu konunun geri planda kalmasında etkili olmuştur. Son yıllarda siyasi ve ekonomik istikrarın sağlanmış olması sayesinde bu konu üzerine çalışma fırsatı bulunmuş, tespit ve tedbir hususunda planlar hazırlanarak aksiyonlar alınmıştır. Her ne kadar kayıt dışı ekonomik faaliyetlerin en aza indirilmesi için strateji ve politikalar planlanıp uygulansa da Türkiye ekonomisindeki kayıt dışı faaliyetlerin hacmi ve kayıt dışı ekonominin boyutu günümüz itibariyle hala normalin üzerinde seyretmektedir.

Her geçen gün gerçekleşen işlem hacmi artmakla beraber alternatif bir finansman yöntemi olarak karşımıza çıkan finansal kiralama (leasing) işlemleri tescil ve kayıtlı işlem usulü sebebiyle kayıt dışı ekonomik işlemlerin önüne geçmektedir.

Bu çalışmada kısaca kayıt dışı ekonominin tanımı yapılarak finansal kiralama işlemlerinin kayıt dışı ekonominin azaltılmasındaki rolüne değinilecektir.

1. KAYIT DIŞI EKONOMİ

2. Kayıt Dışı Ekonominin Tanımı

Kayıt dışı ekonomi, gerek ekonomik büyüme gerekse ekonomik istikrar temin etmek için devletin uyguladığı makroekonomik ve genelde ‘telafi edici’ politikaların etkinliğinde aşınma meydana getirmektedir². Kayıt dışı ekonomik faaliyetler kanuni olarak belgelendirilmemiş olmakla beraber resmi kayıtlara girmemekte ayrıca devletin resmi organlarına bildirilmeksizin gerçekleştirilmiş bu faaliyetler milli gelir hesaplamalarında dikkate alınmamaktadır.

Genel olarak bir tanım yapmak gerekirse, kayıt dışı ekonomi, gayri safi milli gelir hesaplarını elde etmede kullanılan bilinen istatistik yöntemlerine göre tahmin edilemeyen ve gelir yaratıcı

² Savaşan, F. (2011), “Türkiye’de Kayıt Dışı Ekonomi ve Kayıt Dışılıkla Mücadelenin Serencamı”, SETA, Sayı:35, sayfa 8

ekonomik faaliyetlerin tümüdür³. Yer altı ekonomisi, gizli ekonomi gibi isimlerle de anılmaktadır.

3. Kayıt Dışı Ekonominin Unsurları

Kayıt dışı ekonomi kapsamı içerisinde yer alan ve birbirinden farklılık gösteren unsurlar gelir elde edenler açısından üç grupta toplanabilir. Bunlar;

- Yeraltı ekonomisi (yasadışı faaliyetler),
- Yarı kayıtlı ekonomi (beyan dışı ekonomi),
- Kayıtlara hiç girmeyen ekonomi (enformel ekonomi).

4. Yeraltı Ekonomisi (Yasadışı Faaliyetler)

Kanun ile yasaklanarak suç sayılan faaliyetlerin yani kayıt altına alınmamış yasa dışı ekonomik faaliyetlerin gerçekleştiği ekonomi platformudur. Bu ekonomik faaliyetler ile bir gelir elde edilmesi söz konusu faaliyetlerin kayıt dışı kabul edilmesine neden olmaktadır; uyuşturucu madde üretimi ve ticareti gerçekleştirmek, silah kaçakçılığı gibi faaliyetler örnek olarak verilebilir. Bu faaliyetleri yürütenler vergi cezalarından ayrı olarak ilgili kanun maddeleri uyarınca para ve hapis cezaları ile cezalandırılmaktadırlar.

5. Yarı Kayıtlı Ekonomi (Beyan Dışı Ekonomi)

Vergi mükellefi olan gerçek ve tüzel kişiler gerçekleştirmelerinde sakınca bulunmayan faaliyetlerinden elde ettikleri gelirlerin belli bir kısmı ya da tamamını daha az vergi ödemek amacıyla gerekli devlet organlarına bildirmemesi yarı kayıtlı ekonomi olarak ifade edilmektedir. Kayıt dışı ekonomi içindeki payı oldukça fazladır.

Vergi yasalarınca vergi istisnası veya muafiyeti kapsamına alındığı için beyan edilmesi gerekmeyen ve bu sebeple beyan edilmeyen gelirler beyan dışı ekonomi kavramının kapsamına girmemektedir⁴. Beyan dışı olarak faaliyet gösteren firmalar kendileri vergi kaybına neden oldukları gibi ekonomik ilişki içerisinde buldukları kayıtlı sektörlerden

³ Derdiyok, Türkmen (1993), "Türkiye'nin Kayıt Dışı Ekonominin Tahmini", Türkiye İktisat Dergisi, Mayıs, sayfa 54

⁴ Önder, M. (2012), Türkiye'de Kayıt dışı Ekonomi ve Uluslararası Uygulamalar Işığında Çözüm Önerileri, Mesleki Yeterlilik Tezi, sayfa 10

belge almayarak, belge düzenine zarar vermekte ve bunun sonucunda ise iş ilişkisi içerisinde buldukları kesimleri de kayıt dışına sevk etmektedir⁵.

6. Kayıtlara Hiç Girmeyen Ekonomi (Enformel Ekonomi)

Ekonomik faaliyetlerini aktif olarak yürütenler vergi idaresinin bilgisi dışında faaliyet gösterebilmektedirler. Vergi dairesinde mükellefiyet kayıtları olmamakla beraber faaliyetlerini vergi dairesi bilgisi dışında aktif olarak devam ettirenler kayıtlara hiç girmeyen ekonomi kesimini oluşturmaktadır. Bu kişiler büyük şehirlerde daha yaygın olarak faaliyet gösterirken işportacılar en bilinen örnekleridir.

7. Kayıt Dışı Ekonominin Ortaya Çıkış Sebepleri

Kayıt dışı ekonominin ortaya çıkmasının altında enflasyon, işsizlik, gelir dağılımındaki eşitsizlik, ağır vergi yükü ve vergi sistemindeki eksik etkinlik, nakit ekonomisine sıkça başvurulması gibi nedenler yatmaktadır.

Gelişmiş ülke ekonomilerinde kayıt dışı ekonomiye yaygın biçimde vergisel faktörler neden olurken gelişmekte olan ülke ekonomilerinde vergisel faktörlerin yanında nüfus artışı ve dağılımı gibi demografik unsurlar da önemli nedenler arasındadır.

8. Kayıt Dışı Ekonomik Faaliyetlerin Ülke Ekonomisine Etkileri

Kayıt dışı ekonominin olumsuz etkilerini başlıca aşağıdaki şekilde sıralayabiliriz:

- Kayıt dışı ekonominin en önemli olumsuz etkisi vergi gelirlerinin azalmasına neden olarak bütçe açıklarına yol açması ve devletin bu açığı borçlanarak kapatmasıdır.
- Kayıt dışı ekonomi nedeniyle bazı kesimler vergi ödemekten kaçınmakta bu da vergi yükünün adaletsiz dağılımına neden olmaktadır.
- Vergi kaçırın kesimin maliyetlerinde düşüş meydana geleceği için sunulan mal ve hizmetin de fiyatı düşürülmekte bu durum haksız rekabete neden olmaktadır.

⁵ Şengül, S. (1997), "Bir Hurafe Kayıt Dışı Ekonomi", İmaj Yayınevi, sayfa 15

- Kayıt dışı ekonomik faaliyetler devletin ilgili organlarınca resmî kayıt altına alınamadığından ekonomik göstergelerin doğru olarak saptanmasına engel olmaktadır.

Kayıt dışı faaliyetler genel olarak olumsuz etkilere sahip olsa da bazı durumlarda ekonomiye olumlu olarak da yansiyabilmektedir; daha az vergi ödeyen kayıt dışı ekonomi aktörleri böylece daha fazla fon biriktirerek bu fonları yeni yatırımlara yönlendirebilmektedir ayrıca devletin topladığı vergileri etkin kullanamadığı durumlar da meydana gelebilmektedir.

9. FİNANSAL KİRALAMA İŞLEMLERİ İLE KAYIT DIŞI EKONOMİ İLİŞKİSİ

Finansal kiralama sektörünün kayıt dışı ekonominin önlenmesine katkılarını inceleyebilmek için öncelikle finansal kiralamanın tanımı ve sektörün kısaca gelişim süreci, özellikleri ile etkilediği sektörlerin genel bir şekilde ele alınması faydalı olacaktır.

Finansal kiralama işlemini genel olarak, yatırımcıların ihtiyaç duydukları yatırım mallarını kendi imkânları ile veya kredi yoluyla temin edilen fonları kullanarak satın almaları yerine, ihtiyaç duyulan bu varlıkların finansal kiralama şirketleri tarafından satın alınarak, yine bu kuruluşlar tarafından özel bir sözleşme ile ihtiyaç sahiplerine devredildiği bir işlem olarak ifade edebiliriz⁶.

Finansal kiralama işlemlerinde üçlü bir taraf ilişkisi söz konusu olmakta bu taraflar kiracı, satıcı ve kiralayandan oluşmaktadır.

Ülkemizde 6361 sayılı kanunun "Sözleşmenin Konusu" başlıklı 19/2 maddesinde, taşınır ve taşınmaz mallar ve bunlarla birlikte bütünleyici parça ve eklentilerinin de niteliklerine bakılmaksızın asli niteliklerini korudukları sürece tek başına finansal kiralama sözleşmesinin konusunu oluşturabilecekleri düzenlenmiştir. Kanun, sözleşmeye konu olacak malların yeni veya kullanılmış olması konusunda da bir ayrıma gitmemiş, diğer bir ifadeyle malın mutlaka yeni olması şartını aramamıştır.

Finansal kiralama ile yatırımcılar finansmana kolay ve hızlı erişim sağlamakta yatırımcıların gerçekleştirdikleri yatırımlar istihdam üzerinde olumlu etki yaratmaktadır. Finansal kiralama ile finansman kaynaklarının etkin kullanımı sağlanırken yeni teknolojilerin yatırımlarla

⁶ TUĞLU A. – ATILLA Ö. Finansal Kiralama İşlemleri, Yaklaşım Yayıncılık, Ekim 2005, s.17

uyumlu bir biçimde kullanılmasına imkân tanımaktadır. Finansal kiralama, özellikle gelişmekte olan ülkelerin ihtiyaç duyduğu teknolojinin ithalatında önemli bir araçtır. Ayrıca risk unsurları nedeniyle ülkeye gelme konusunda çekingen davranan yabancı yatırımcılar için güvenli bir alternatif sunarak siyasal ve ekonomik riski önemli ölçüde azalmaktadır.

Finansal kiralama bankacılık sisteminin yanında tamamlayıcı bir finansman modeli olarak ülkemizde 1985 yılında 3226 sayılı kanunla uygulanmaya başlanmış, daha sonraları çıkartılan yönetmelik ve tebliğler ile sektörün kuruluş ve çalışma esasları belirlenmeye çalışılmıştır. Son olarak 13 Aralık 2012 tarihinde yürürlüğe giren çok geniş çaplı değişiklikleri kapsayan, finansal kiralama, faktoring ve tüketici finansmanı şirketlerini tek bir çatı altında toplayan 6361 sayılı Finansal Kiralama, Faktoring ve Finansman Şirketleri Kanunu çıkarılmıştır. Anılan yasa ile sektörün gelişmesi yönünde önemli ilerlemeler kaydedilmiştir. 6361 sayılı kanun ile sektörün daha geniş bir yelpazede mal gruplarını leasinge konu edilebilmesinin önü açılmış oldu. Bunlar operasyonel kiralama, satıp geri kiralama işlemleri, bilgisayar yazılımlarının çoğaltılmış nüshaları, asli niteliğini koruyan her malın bağımsız olarak leasinge konu olması olarak sayılabilir.

Finansal kiralama öz kaynak gereksinimi içerisinde olan veya öz kaynaklarını yatırım alanında değerlendirmek isteyen şirketlere çok önemli avantajlar sağlamaktadır. Doğrudan reel sektörü ve üretime yönelik mal gruplarının finansmanını sağlaması nedeniyle leasing ülkenin kalkınmasında çok önemli bir role sahip bulunmaktadır. Verilen krediler doğrudan mal alımına ve dolayısı ile üretime yönelik olmaktadır. Yatırımın %100 finansmanını sağlaması, esnek ve uzun vadeli ödeme planları oluşturulabilmesi, teşvikten yararlanılabilmesi, yatırımın kendini finanse etmesi, lease edilen ekipmanın amortismanın kiracı tarafından ayrılması, sözleşme ve teminatlar için vergi muafiyetleri gibi leasinge özel istisna ve kolaylıklar bulunmaktadır.

Kiralamaya konu malın tüm satın alma süreci farklı yöntemlerle(ithalat/yerli, teşvikli/teşviksiz, sat geri kiralama ile veya doğrudan satıcıdan alımın yapılması ve diğer farklı yöntemler) leasing şirketleri tarafından gerçekleştirilmekte ve bu şekilde kiracılar büyük operasyonel yüklerden, zaman ve iş gücü kaybindan kurtulmaktadır. Leasinge konu edilen mal grupları makine ve teçhizat olabildiği gibi, karayolu taşıtları, gayrimenkul, uçak, gemi, yat, rüzgâr tribünleri, güneş panelleri gibi büyük yatırımlar da olabilmektedir. Leasing sektörü işlemleri tüm yasa ve mevzuat hükümlerine uygun olarak gerçekleştirmekte, sektörlerdeki her

türlü mevzuat gelişimine destek olmakta, uygulama açısından ilgili sektörlerö öncülük etmektedir.

Finansal kiralama sektörü ve gelişimine, özelliklerine kısaca değindikten sonra kayıt dışı ekonomi ve leasingin kayıt dışı ekonomiyi önlemesine katkılarını inceleyebiliriz.

Kayıt dışı ekonomi, belge düzeni ve kontrol mekanizmasının yetersiz olduğu gelişmekte olan ekonomilerde çok yaygındır. Kayıt dışı ekonomi vergisel açıdan değerlendirildiğinde vergi kaçırmak amacıyla vergi idaresinin bilgi alanı dışına çıkartılmış olmakla beraber vergi kaçırmaya yönelik faaliyetler olarak tanımlanmaktadır. Kayıt dışı ekonomi, devlet gelirlerinin iyice azalmasına, ekonomik ve sosyal zararlara ve ekonomik istikrarsızlıklara sebep olabilmektedir. Bu kapsamda kayıt dışı ekonomiyi azaltmada vergisel avantajlar sunan, krediye ulaşmada işletmelere kolaylıklar sunan leasingin etkili bir araç olduğunu görmekteyiz. Finansal kiralama şirketi tarafından mal satın alınıp zilyetliği ihtiyacı olan şirketlere (kiracıya) devredilmektedir. Gerçekleştirilen işlemlerin tüm aşamaları taraflardan detaylı bilgi ve belgeler alınarak, gerekli kontroller yapılarak kayıt altına alınmaktadır.

6361 sayılı yasanın 18. maddesinde finansal kiralama sözleşmesinin tanımı “Finansal kiralama sözleşmesi; kiralayanın, kiracının talebi ve seçimi üzerine üçüncü bir kişiden veya bizzat kiracıdan satın aldığı veya başka suretle temin ettiği veya daha önce mülkiyetine geçirmiş bulunduğu bir malın zilyetliğini, her türlü faydayı sağlamak üzere kira bedeli karşılığında, kiracıya bırakmasını öngören sözleşmedir.” şeklinde yapılmıştır. İlgili kanunun 22. Maddesi 1, 2 ve 3. Bentlerinde sözleşmenin şekli ve tescili ile ilgili hükümler bulunmakta olup ilk kez bu kanunla merkezi Birlik Tescil Sistemi oluşturulması öngörülmüştür. Finansal Kurumlar Birliğince Finansal Kiralama Sözleşme Tescil Sistemi (STS) yazılımı gerçekleştirilerek 09.02.2015 tarihinde yayınlanan genelge⁷ ile üyelerinin kullanımına açılmıştır. STS’ye imzalanan leasing sözleşmelerinin tescili ile leasing işlemlerine ait satın alma faturalarının merkezi olarak kaydı sağlanmakta, üçüncü kişilerin bu bilgilere ulaşabilmesi ve bilgi edinebilmesi olanağı bulunmaktadır. Anılan sistem ile leasing sektörü daha şeffaf, ölçülebilir bir sistem yapısına kavuşmuştur.

⁷ Finansal Kurumlar Birliği, https://www.fkb.org.tr/Sites/1/upload/files/Finansal_Kiralam_Sozlesme_Ozel_Sicil-354.pdf Çevrimiçi, Erişim Tarihi: 10/11/2017

Finansal kiralama sözleşmesine konu edilen malların gerçek piyasa değeri araştırılmakta, maliyetler kontrol edilmekte, reel duruma aykırı tespit edilen farklılıklar düzeltilmektedir. Finansal kiralama sektörü satın alma sürecinde gerektiğinde leasing konusu malın fiziki olarak tespit ve kontrolünü sağlayarak naylon fatura gibi istenmeyen durumların oluşmasının önüne geçilmesini sağlamakta, ekonominin reel olarak büyümesini sağlamaktadır.

Finansal kiralama sektörü konusunda uzman personeli ile karmaşık mevzuata sahip işlemlerin yatırımcılar adına mevzuat ve yasalara uygun olarak gerçekleştirerek bir nevi uzman kadrosu bulunmayan KOBİ niteliğindeki küçük işletmelere ücretsiz danışmanlık hizmeti sunmakta, yatırımların daha kolay ve hızlı bir şekilde gerçekleşmesini sağlayarak işletmelerin ve dolayısı ile ülke ekonomisinin büyümesine ve devletin vergi gelirlerinin artışına yardımcı olmaktadır.

Yine 6361 sayılı yasa ile sat geri kiralama (Bizzat kiracının mülkiyetinde bulunan menkul ve gayrimenkul malların leasinge konu edilmesi) işlemlerinin leasing tanımı içine alınması sektörün gelişimine ve buna paralel olarak ekonomik canlanmaya yardımcı olmuştur. İşletmelerin defter kayıtlarında bulunan makine, ekipman ile gayrimenkullerin sat geri kiralamaya konu edilebilmesi ile hem firmalara fon kaynağı yaratılmış hem de konu malların bilanço değerlerinin güncellenebilmesinin önü açılmıştır.

Düzenleme ile birlikte sat geri kiralama işlemlerine konu edilen menkul ve gayrimenkuller gerçek değerleri üzerinden ilgili sicillere tescil edilmekte ve mali tablolara yansıtılmaktadır. Düşük tutarlı değerlemeler sonucu oluşan harç, vergi vb. kaybı durumları ortadan kalkmakta, mali kayıtlara gerçek değerleri yansımakta olup, bir nevi kayıt dışı ekonominin önlenmesine de katkı sağlamaktadır. Bu nedenle finansal kiralama sektörünün GSMH içinde hedeflenen büyüklüğe ulaşması için işlem hacminin artırılması bunun için sektörün gelişmesini, işlemlerin kolaylaştırılmasını sağlayacak mevzuat değişikliklerinin, sektörün tanıtımına yönelik faaliyetlerin desteklenmesi gerekmektedir. Düzenleme sonrası ülkemizde 2015, 2016 ve 2017 yıllarında gerçekleştirilen sat geri kiralama işlemleri, sektörün toplam işlem hacmiyle karşılaştırmalı olarak aşağıdaki tabloda özetlenmiştir.

Tablo 1: Türkiye’de finansal kiralama işlem hacmi, 2015-2017/9

	2015	2016	2017/09
Toplam İşlem Hacmi (milyon USD)	6.364	6.129	4.488
Sat Geri Kirala İşlemi (milyon USD)	1.545	1.501	902
Pay (%) (Sat Geri Kiralamanın Toplam İşlem Hacmine Oranı)	24	24	20

**Finansal Kurumlar Birliği⁸*

Yukarıda belirtilen gelişmeler, sektörün büyümesine olanak verirken aynı zamanda ülke ekonomisinin de büyümesini ve kayıt dışı işlemlerin azalmasını sağlamaktadır. Finansal kiralama sektörünün GSMH içerisindeki payı %7,1 düzeyinde olup, gelişmiş ülkelerle mukayese edildiğinde sektörün işlem hacminin artırılması gerektiğini görmekteyiz. Gelişmiş ülkelerdeki işlem hacmine bakıldığında Almanya’da %16,4, Avustralya’da %40, Kanada’da ise %31 düzeyinde olduğunu görüyoruz⁹. Türkiye’de 2007 yılına %55 büyüyen sektör, 2008 ve 2009 yıllarında küresel kriz ile birlikte daralma göstermiştir. 2010 yılında toparlanma göstermiş, 2011, 2012 ve 2013 yıllarında büyümeye başlamıştır¹⁰.

Tablo 2: Kayıt dışı ekonomi performans göstergeleri, 2014-2018

No	Gösterge Adı	2014	2015	2016	2017	2018
1	Kayıt dışı ekonominin GSYH'ya oranı	26%	25%	24%	23%	21,5%
2	Tarım dışı sektörlerde kayıt dışı çalışanların tarım dışı istihdama oranı	22%	20%	19%	18%	17%
3	Kayıtlı faal mükellef sayısı	5 milyon	5,1 milyon	5,2 milyon	5,3 milyon	5,4 milyon

**Gelir İdaresi Başkanlığı¹¹*

⁸ Finansal Kurumlar Birliği, <https://www.fkb.org.tr/raporlar-ve-yayinlar/raporlar/finansal-kiralama-sektor-raporlari/> Çevrimiçi, Erişim Tarihi: 09/12/2017

⁹ WLY2016 White Clark Group Global Leasing Report, <http://www.whiteclarkgroup.com/knowledge-centre>, Çevrimiçi, Erişim Tarihi: 13/10/2017

¹⁰ Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu, <https://www.bddk.org.tr/WebSitesi/default.aspx> Çevrimiçi, Erişim Tarihi: 05.12.2017

¹¹ Gelir İdaresi Başkanlığı, <http://www.gib.gov.tr/sites/default/files/fileadmin/beyannamerehberi/2015kayitdisi.pdf> Çevrimiçi, Erişim Tarihi: 22.12.2017

Yukarıda yer alan kayıt dışı performans göstergeleri incelendiğinde değişimlerin olumlu yönde olduğu görölmektedir. Şüphesiz meydana gelen bu değişimlerde finansal kiralama sektörünün büyümesinin etkisi önem arz etmektedir. Zira yukarıda da belirttiğimiz üzere finansal kiralama içinde barındırdığı belli unsurların etkisiyle kayıt dışı ekonominin önlenmesine katkı sağlamaktadır. Nitekim tablo 1 ve tablo 2 incelendiğinde finansal kiralama işlem hacmindeki artış ile kayıt dışı ekonomi performans göstergelerindeki azalış bunu destekler niteliktedir.

Sonuç ve Değerlendirme

Son yıllarda alınan önlemlere ve kaydedilen aşamalara rağmen kayıt dışı ekonomi, ülkemiz açısından halen önemli sorun alanlarından birisi olmaya devam etmektedir. Kayıt dışı ekonominin azaltılması, orta ve uzun dönemde ekonomik istikrar, gelir dağılımı ve istihdam gibi birçok makroekonomik unsurun iyileşmesine, ekonomide verimlilik düzeyi ve rekabet gücünün yükselmesine, ayrıca kamu gelirlerinin artmasına katkıda bulunacaktır¹².

Kayıt altında izlenebilen finansman yöntemlerinin çeşitlendirilmesi ve bunlara erişimdeki kısıtlamaların azaltılarak yatırımlara yönlendirilmesi hem istihdam hem de genel ekonomik göstergeler üzerinde olumlu etkilere yol açacaktır. Yıllar itibariyle finansal kiralama işlemine daha sık başvurulması ve sat ve geri kirala işlemleri gibi alternatif finansal kiralama yöntemlerinin ekonomiye sunularak bu alanda kaydedilen gelişmeler kayıt dışı ekonomik faaliyetlerin azalmasına neden olmuştur.

Ayrıca kayıt dışı ekonomik faaliyetlerin azalması, devletin vergi gelirlerinin artmasını sağlayacaktır. Bütün bunların yanında devletin gelir dağılımı ve vergi yükündeki makasın kapanmasına engel olarak bireylerin kayıt dışı ekonomik faaliyetlere yönelmesine engel olmayı temel görevleri arasında benimsemesi gerekmektedir.

Sonuç olarak; kayıt dışılıkla mücadeleye katkı sağlayacak verilerin ilgili kurumlar arasında etkin paylaşımının sağlanmasına ilişkin sistem ve alt yapının oluşturulması sağlanarak kayıt dışı ekonominin azaltılması hedeflenmelidir. Ayrıca mükelleflerin vergiye gönüllü uyumunu artırıcı uygulama ve sistemlerin geliştirilmesi ile kayıt dışılıkla mücadelede denetimlerin daha nitelikli hale getirilmesi ve gerekli düzenlemelerin yapılması, eğitici ve kapsayıcı yöntemlerle toplumun tüm kesimlerinde farkındalığın artırılması gerekmektedir.

¹² Gelir İdaresi Başkanlığı, <http://www.gib.gov.tr/sites/default/files/fileadmin/beyannamerehberi/2015kayitdisi.pdf> Çevrimiçi, Erişim Tarihi: 18.12.2017

Kaynakça

Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu,

<https://www.bddk.org.tr/WebSitesi/default.aspx>

Derdiyok, Türkmen (1993), “Türkiye'nin Kayıt Dışı Ekonomisinin Tahmini”, Türkiye İktisat Dergisi, Mayıs

FKB, <https://www.fkb.org.tr/raporlar-ve-yayinlar/raporlar/finansal-kiralama-sektor-raporlari/>

FKB, https://www.fkb.org.tr/Sites/1/upload/files/Finansal_Kiralama_Sozlesme_Ozel_Sicil-354.pdf

GİB, <http://www.gib.gov.tr/sites/default/files/fileadmin/beyannamerehberi/2015kayitdisi.pdf>

GİB, <http://www.gib.gov.tr/sites/default/files/fileadmin/beyannamerehberi/2015kayitdisi.pdf>

Önder, Merve (2012), Türkiye’de Kayıt dışı Ekonomi ve Uluslararası Uygulamalar Işığında Çözüm Önerileri, Mesleki Yeterlilik Tezi

Şengül, Selami (1997), “Bir Hurafe Kayıt Dışı Ekonomi”, İmaj Yayınevi

TUĞLU Ali – ATILLA Özkan, Finansal Kiralama İşlemleri, Yaklaşım Yayıncılık, Ekim 2005

WLY2016 White Clark Group Global Leasing Report,

<http://www.whiteclarkgroup.com/knowledge-centre>,